

Tonga

**LAO KI HE PULE'I 'O E FETONGI
PA'ANGA MULI 2020**

Vahe 16.07

Tohi Lao Fakatonutonu 2020

LAO KI HE PULE'I 'O E FETONGI PA'ANGA MULI

KO E LAO KI HE PULE'I 'O E FETONGI PA'ANGA MULI, MO E FAKANGATANGATA 'O E FAKAHU KOLOA HU MAI¹

Kamata'anga [27 'o Sepitema, 1963]

1 Hingoa nounou

'E ui 'a e Lao ni ko e Lao ki he Pule'i 'o e Fetongi Pa'anga Muli.

2 Pule'i fetongi pa'anga²

'O kapau 'e loto ki ai 'a e Kapineti 'oku fe'unga ke fai, koe'uhi ko e malu'i 'o e pa'anga pe 'o e lelei fakafonua 'o e Pule'anga ni, pe koe'uhi ke tauhi fakatolonga, ma'a e lelei 'o e Fonua, 'a e ngaahi fetongi pa'anga muli 'o e Pule'anga ni, oku ngofua ke ne finangalo ke fai ha ngaahi tu'utu'uni ki he fai mo kau ki he lelei 'o e fetongi pa'anga muli mo fakatautefito kae ta'e fakangatangata 'a e me'a 'i 'olunga, ki he pe kau ki he —

- (a) fakatau mai, nō mai, fakatau atu, nō atu pe fetongi 'o e pa'anga muli, kau ai 'a e fokotu'u 'o e ngaahi tu'unga ki he fetongi pa'anga;
- (b) ke ngaue pe fefakatau'aki 'a ia ko e fakatau mai, nō mai, fakatau atu, nō atu pe fetongi 'o e pa'anga muli, mo fekau ki ha taha ke ne 'oatu 'a e fakamatala fakaikiiki kakato 'o e fetongi pa'anga muli kotoa pē kuo ne ma'u, pea mo ha ngaue ki he fetongi pa'anga muli kuo ne fai;
- (c) 'ave pe 'oatu mei he Pule'anga ni 'o ha koula, pa'anga Tonga pe pa'anga muli;

- (d) tu'utu'uni ki ha taha 'oku ne ma'u ha mafai ke fakatau atu, pe ke fai hano fakatau atu, ha pa'anga muli ke fakatau atu pe ke fai hano fakatau atu 'a e pa'anga muli ko ia kuo fakamatala ki ai;
- (e) 'ave, 'oatu pe hiki 'o ha ngaahi malu'i ki ha feitu'u 'i tu'a-Pule'anga, kau ai 'a e hiki 'o ha ngaahi malu'i mei ha lesisita 'i Tonga ki ha lesisita 'i tu'a Tonga;
- (f) tapui 'a e fakahu mai mo e fakahā hū atu 'o e ngaahi koloa tuku kehe 'o ka 'oku lolotonga ngāue'aki ha laiseni 'i he ngaahi tu'utu'uni ki he fakahu mai pe fakahu atu 'o e ngaahi koloa;
- (g) ngaahi tu'unga mo e ngaahi tu'utu'uni 'a ia 'e fai ki ai 'a e ngaahi laiseni ko ia; mo e
- (h) tu'utu'uni 'a e ngaahi tautea 'o 'ikai lahi hake 'i he tautea pa'anga ko e \$200,000 pe nofo popula ki ha taimi 'o 'ikai lahi hake 'i he ta'u 'e 3 ki hano maumau'i 'o e ngaahi tu'utu'uni kuo fai 'i he kupu ni.³

3 'Uhinga'i lea

'I he Lao ni —

“pa'anga muli” 'oku kau ai 'a e pa'anga pepa, pa'anga positale nota, moni 'ota, lau'i tohi fetongi pa'anga, ngaahi tohi fakamo'oni fakapapau, talafi, tohi kuletiti mo e sieke 'a e kau folau, 'oku totongi pe fai 'i ha pa'anga kehe mei he pa'anga Tonga, pea kau foki ai 'a e ngaahi totonu, mo e ngaahi tohi 'o e kaunga, ki he pa'anga kehe mei he pa'anga Tonga;

“ngaahi malu'i” kau ai 'a e ngaahi 'inasi, sitoki, ponite, tipenitua, sitoki tipenitua, ngaahi tohi pa'anga faka-Fale pa'anga, mo e 'iunite pe kongā 'iunite 'o ha 'iunite talasiti, pea kau foki ai 'a e talitotongi tipositi koe'uhi ko e tipositi 'o e ngaahi malu'i mo e ngaahi tohi 'o e kaunga ki he ngaahi malu'i;

“pa'anga Tonga” 'oku kau ai 'a e ngaahi pa'anga pepa, pa'anga maka, positale nota, moni 'ota, lau'i tohi fetongi pa'anga, ngaahi tohi fakamo'oni fakapapau, talafi, tohi kuletiti mo e sieke 'a e kau folau, 'oku totongi pe fai 'i he pa'anga Tonga, pea kau foki ai mo e ngaahi totonu, mo e ngaahi tohi 'o e kaunga, ki he pa'anga Tonga.

FAKAMATALA FAKALAHI

- ¹ Tohi Lao Fakatonutonu 1988 Vahe. 103-Lao fika 9 'o e 1963
Fakatonutonu 'e he Lao 9 'o e 2000, kamata'anga 4 'Aokosi 2000
- ² Fakatonutonu 'e he Lao 42 'o e 2010
- ³ Fakatonutonu 'e he Lao 9 'o e 2000